

'קדש' (הגדה של פסח)

פירושו של 'קדש'; שצריך להזמין עצמו להקב"ה. 'קדש' מלשון; הזמנה כמו הפירוש של; "הרי את מקודשת לי" שתהא מזומנת לי ואסורה לכולי עלמא כהקדש' (יתוס' קדושין' ב) כך צריך לקדש עצמו להיות מוכן להקב"ה. ('עבודת ישראל')

'רשע מה הוא אומר? .. אף אתה הקהה את שיניו' (הגדה של פסח)

הרבה שואלים: "מהו העונש הזה להקהות ולהוריד לו את השיניים?" בשם המהר"ם שיק זי"ע מובא; כי הנה הרשע לעולם אינו מתחיל דרכו, אלא בזה שמוזלזל בגדרים שגזרו לנו חז"ל. ובסופו של דבר הוא מקצץ במצוות ודברים חשובים יותר ויותר. וזה כונת שאלתו: "מה העבודה הקשה הזאת לכם". כלומר; הרי מן התורה אינו עובר על; 'בל יראה ובל ימצא' (פסחים' ה) אלא בשיעור כזית, או ככותבת, אלא שרבנן גדרו והוסיפו חומרה שיהא איסור חמץ גם במשהו. אי"כ מדוע צריכים לדקדק כ"כ בקושי וזהירות על ביעור החמץ ואפית המצות ולמה לנו כל עבודת הנשים הכשרות והצנועות בערב פסח. ואמנם בתוכו ופנימיותו אינו חפץ לקים את מצוות התורה. והיינו; שהוציא את עצמו מן הכלל וכפר בעיקר, אלא שתחילת דרכו היא לזלזל בחומרות. וזו גם הכונה בהמשך הדברים; 'ואף אתה הקהה את שיניו ואמור לו' (הגדה של פסח) דלכאורה; הלא עיקר הדיבור תלוי בלשון, ככתוב: 'מִנֵּת וְחִיִּים בְּיַד לְשׁוֹן' (משלי' יח כא) ולמה נקט השיניים? אלא כי אלו נבראו כדי לשים מחסום וגדר לפה שלא ידבר מה שאינו צריך. ולדבריו של הרשע שאין צריך בגדרים וחומרות, אם כן, אין צורך גם בשיניים השומרים את הלשון, לכך; 'הקהה את שיניו'.

עגלון או בהמה?

אל הגה"ק העילוי הידוע מרואצ'וב זי"ע הגיע יום אחד איש 'רשע' בעל גאווה ורע מעללים שניסה לשאול שאלות וחקירות טפשיות את הגאון ובדרך זו ללגלג על דרכו הידועה. אמר לו הרואצ'ובר: "גם אני רוצה לחקור. כשעושים קנין משיכה בבהמה ונותנים מכה לבהמה כדי שתרוץ, מדוע היא רצה? האם בגלל שהיא מפחדת לקבל עוד מכה, או בגלל שכשהיא מתרחקת היא אינה רואה את המקל ממרחק של שני מטרים?" הביט עליו אותו 'רשע' בתמיהה ואמר: "סליחה, כבוד הרב, אבל שאלה זו צריך להפנות לעגלון. האם אני עגלון?" תמה האיש. ענה לו הרואצ'ובר: "וכי שאלתי אותך בתור עגלון? שאלתי אותך בתור בהמה".

(שופר)

## ישראל לסגולתו

סגולה לעושר

לְכַבֵּד כָּל מְקוֹם הַמְקֻדָּשׁ לַה', וְכִמּוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְבָּר לְבִלְתִּי דַבֵּר שֵׁם שְׁחֹק וְקִלּוֹת רֹאשׁ, וְכֵן כְּשֶׁתְּפַלֵּין עַל רֹאשׁוֹ, אוּ בְּפֶרֶט בְּשַׁעַת הַתְּפִלָּה וְקָרִיאַת הַתּוֹרָה וְכֵן כְּשֶׁמְבַרֵךְ אֶף אִם קָשָׁה עָלָיו הַכּוֹנֵה, לְפָחוֹת יִבְרַךְ מֵלָה בְּמִלָּה בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד וְיִזְכֶּה לְעֶשֶׂר.

וְכִנְיָמֵךְ "כִּי מְכַבְּדִי אֶכְבֵּד" וְהַעֲשִׂיר הָרִי שֶׁהוּא מְכַבֵּד - מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה.

וַיִּקְרָא מַעֲשֵׂה דְלֵהֲלֵן שֶׁסִּפְרוּ אֱלֵהוּ הַנְּבִיא ("תנא דבי אליהו רבא" פרק י"ג אות טז) ומִמֶּנּוּ יִבִּין מַהוּ כְּבוֹד ה' הַמַּעֲשִׂיר אֶת מְכַבְּדָיו.

שׁוֹב מַעֲשֵׂה בְּאֵדָם אֶחָד שֶׁהָיָה מִתְחַרֵּט בְּעַצְמוֹ שֶׁלֹּא קָרָא וְלֹא שָׁנָה. פֶּעַם אַחַת הִיִּיתִי עוֹמֵד אֲנִי וְהוּא בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, פִּינּוֹן שֶׁהָיָה שְׁלִיחַ צְבוּר לְקִדְשֵׁת הַשֵּׁם הַגְּבִיָּה אוֹתוֹ בֶּן אָדָם אֶת קוֹלוֹ וְעָנָה אַחֲרָיו בְּקוֹל רַם קִדְשֵׁת הַשֵּׁם אֲמַרְתִּי לוֹ בְּנִי מַה רְאִיתָ שֶׁהִגְבַּהְתָּ אֶת קוֹלְךָ עַד מְאֹד. וְאָמַר לִי לֹא דִי שֶׁלֹּא קְרִיתִי וְלֹא שְׁנִיתִי אֶלָּא עֲכָשׁוּ שְׁנִיתָ לִי רְשׁוֹת אֲגַבִּיהָ אֶת קוֹלִי וְתִנּוּחַ עָלַי נִפְשִׁי. אָמְרוּ לֹא יִצְתָה אוֹתָהּ שָׁנָה וְלֹא שְׁנִיָּה וְלֹא שְׁלִישִׁית עַד שֶׁעָלָה אוֹתוֹ הָאִישׁ מִבְּבֶל לְאַרְצָא יִשְׂרָאֵל, עָמְדוּ וְעָשְׂאוּהוּ מִמְּנָה מִבֵּית קִיסָר וּמְנוּהוּ עַל כָּל הַבְּרַנִּיּוֹת שֶׁבְּאַרְצָא יִשְׂרָאֵל וְנִתְּנוּ לוֹ מְקוֹם וּבְנָה לוֹ בֵּית וְיָשֵׁב בָּהּ כָּל יְמֵי חַיָּו וְהַיִּיחַ לְבָנָיו וְלִבְנֵי בָנָיו מִמּוֹן הַרְבֵּה עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת.

ר' יעקב ישראל לוגאסי

אָמוּנָה

ב. על-ידי עֲנֻחַ תְּזָכָה לְאָמוּנָה.

## אמירת: "לך לשלום"

וכתב העיון יעקב (שם), שבאמת אין חילוק רע או טוב בין "לשלום" או "בשלום", אך יש קפידה שהוא לא יאמר כן, כיון שמצינו פעם אחת שאירע מקרה רע לאבשלום כשאביו אמר לו "לך בשלום", מוכח שתיבת "בשלום" כוללת גם כן רעה - שילך מן העולם הזה לעולם הבא שנקרא 'בשלום', שנאמר "ואתה תבוא אל אבותיך בשלום", ולכן יאמר לו לך לשלום. ע"ש. וראה עוד מה כתבו המפרשים על העין יעקב שם.

(כן כתב כף החיים (יורה דעה סימן קטז אות קס) בשם הר"ן, וליקוטי מהרי"ח. וכתב התורה תמימה (פרשת לך לך פ' טו), דעל פי זה אפשר להבין למה השמיטו השלחן ערוך דין זה, למען ישתקע כל ענין ניחוש. והולך בתום ילך בטח. ועיין בשו"ת עטרת פז (כ"ג חושן משפט סימן ה"ד"ה איך שיהיה).

כתב כף החיים (שם) שהאיש הנפרד מחבירו, בודאי לא יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום כהזהרת חכמינו ז"ל [ומה שאמרו הפוסקים הנ"ל שאמירת 'לך בשלום' אינה מזיקה, הכוונה שאם אמרו למישהו לך בשלום, ואינו מקפיד על כך, לא יארע לו שום נזק, אבל מכל מקום אין לומר לחבירו כך, דאולי הוא מהמקפידים].

וסיפר רבינו הסטיפלר על הרב מבריסק זצ"ל, שהיה מרבה לעשות הטבת חלום על חלומות לא טובים שהיה רואה. והסביר הסטיפלר, שהרב מבריסק לא עשה הטבת חלום בגלל שפחד מהחלומות, הוא לא פחד משום דבר, אלא הוא פחד מהגמרא שאומרת ששייך שחלום ירמוז על נזק, ושייך שנפשו של החולם תהיה עגומה עליו, ובגלל שהיה מפחד מדברי הגמרא היה עושה הטבת חלום. ע"כ. והוא הדין בנידון דידן.

## משהו לנשמה

### האורח המסתורי

ליל-הסדר הגיע. בבית הודלקו זה-עתה נרות החג. הניקיון בהק מכל פינה, והשולחן היה ערוך במיטב הכלים. בני המשפחה התכוננו לצאת לתפילת החג, שאחריה יסבו לעריכת ה'סדר'. לבני הבית הצטרפו גם שני אורחים עניים ששהו בעיר. אך עיניו של בעל-הבית הפיקו עצב ואי-שביעות-רצון. ארשת צער ניבטה מפניו הטובים. מה מעיק על ליבו? - חסרונם של האורחים הרבים, שנהגו להסב בביתו מדי שנה לליל-הסדר.

הוא היה עשיר גדול ובעל-צדקה מופלא. במפעלו הגדול העסיק יהודים רבים, והשתדל תמיד לתת אפשרות פרנסה ליהודי נוסף. ביתו היה פתוח תמיד לעניים ולנצרכים. בשבת ובמועד נהג להזמין אליו אורחים רבים ונהנה מהסעודה החגיגית, רבת המשתתפים.

השנה היה מזוג-האוויר קשה ביותר. סופות שלגים וקור עז הדירו את רגליהם של עוברי-אורח מהדרכים. כך הגיע ליל החג, ומלבד שני האורחים לא נמצאו בעיר עוד עניים שיוזמנו לסעודת החג.

דפיקה בדלת הקפיצה את בעל-הבית ממקומו. הגביר שהיה להוט כל-כך אחר אורחים, שמח מאוד על האפשרות שאולי אורח הוא זה, וניגש בעצמו לפתוח את הדלת.

"איבדתי את דרכי בשבילים המושלגים", התנצל הזר, "רטוב אני וקופא מקור. התואילו, יהודים טובים, להזמיני לחוג עמכם את ה'סדר'?"

"ברוך הבא!", קידם הגביר בשמחה את הנכנס, "היכנס-נא! לעונג רב ייחשב לנו בואך". הזר היה לבוש בגדים פשוטים, מרופטים קימעא, רטובים לגמרי ומוכתמים בבוץ וברפש ורעד מקור.

בעל-הבית מיהר לצוות על אחד הנוכחים להביא בגדים נקיים ויבשים כדי שהאורח יוכל להחליף את בגדיו הרטובים והמלוכלכים. "לשם מה?", חייך הזר בביטול, "בגדיי טובים הם דיים, הלוא כן? עד שנסיים תפילת ערבית, יתייבשו בוודאי".

"רצונו של אדם כבודו", הפטיר הגביר כשהכול תמהים על דבקותו של האורח בבגדים המלוכלכים, בשעה שהכול סביב כה מבריק, מצוחצח וחגיגי.

האורח הניח את תרמילו על הרצפה ויצא עם הנוכחים לתפילת ערבית. בני-הבית שמו לב לכבוד הרב שבעל-הבית מרעיף על האורח. הוא הושיבו בראש השולחן, לצידו, חייך אליו כל הזמן כדרך מכרים ותיקים, והירבה לדאוג לו. הבנים התפלאו, אך לא הביעו את תמיהתם בקול רם.

"מגיד", הכריז בעל-הבית, וכל היושבים החלו קוראים בהגדה. האורח הזר ישב ולא פתח את פיו. מי שהביט בו הבחין, שהוא אפילו לא הופך את הדפים בהגדה המהודרת המונחת לפניו. בשלב מסויים נדמה היה שהזר פשוט ישן.

כשהגיע זמן הסעודה, לעומת זאת, גילה האורח עירנות יתירה. כאילו התעורר לחיים. נוגס בכל פה, מושיט ידיו לקחת לצלחתו מכל עבר, אוכל ושותה, ומבקש עוד ועוד. בעל-הבית, באצילות מיוחדת, המשיך לכבדו, כבתחילה.

סתם טרדן גרגרן, חשבו בליבם בני-הבית. אך מה זה ראה לו אביהם לכבדו? - זאת לא יכלו להבין.

לאחר שנמזגה הכוס השלישית, לפני ברכת-המזון, פתח בעל-הבית את פיו. "בני!", אמר, "מצווה לספר ביציאת-מצרים. ומובא בספרים, שראוי לספר גם על נסים פרטיים שאירעו לו לאדם, שהרי כל הנסים נובעים מיציאת-מצרים".

והוא סיפר. סיפר על מסע-עסקים עם עוד שני יהודים בעגלה רתומה לצמד סוסים. על סופת שלג עזה שפגעה בהם במהלך דרכם. סיפר על לילה חשוך בדרכים בלתי ידועות. על סוסים שכמעט נפלו לארץ ורק מלקות העגלון אילצו אותם להמשיך בדרך הבלתי-נודעת ולא לטבוע בשלג העמוק.

"המצב נראה חסר-תקווה", סיפר הגביר, "עד שלפתע הבחנו באלומת אור. כשהגענו לבית והתדפקנו על דלתו, גילינו שאין כל מקום לשמחה. נקלענו למעוזה של חבורת שודדים, שקיבלה אותנו כחיה הפוערת פיה לעומת טרפה.

"כספי, שעוני, ושרשרת הזהב שהיתה תלויה בו, נלקחו ממני", המשיך הגביר לספר. "השודדים דנו מה יעשה בי, ובאו לכלל החלטה. אחת דתי - למות. לא הועילו תחינות ובכיות. איש לא היטה אוזן לתחנוניי.

"ולפתע נכנס אדם ושאל לפשר המתרחש במקום. בראותו אותי מוטל כבול על הארץ ועיניי מלאות דמעות, אמר: 'עיזבו אותנו! אם ימות הוא, ימותו עוד רבים עמו. כל עובדי שפרנסתם עליו וכל העניים הנהנים ממתת-ידו. גם אני עבדתי פעם אצלו, ויכול אני להעיד על טוב-לבו וצדקתו. אנא, עזבוהו לנפשו. עשו זאת למעני'".

"עם בוקר ניתנה לנו הרשות לעזוב. האיש שהצילני הובילני עד לדרך-המלך. ואם רצונכם לדעת מיהו", סיים הגביר את סיפורו, "הריהו יושב לצדי, וברצוני לכבדו בברכת-המזון".

בני-הבית שישבו מרותקים, נעצו את עיניהם בכיסא הסמוך לאביהם, אך הוא היה... ריק. במהלך הסיפור, מבלי שאיש יבחין בכך, עזב הלה את השולחן - ונעלם. יצאו לחפש אחריו, והעלו חרס בידם.

לאחר החג, כשפתחו את צרורו, שנשאר בפינת החדר, מצאו בו שרשרת זהב, שעון וסכום כסף..